

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет обліку, фінансів та підприємницької діяльності

Присвячується
130-річчю НУХТ

Всеукраїнська
науково-практична
конференція

**«Актуальні проблеми
економічного та соціального
розвитку підприємств
харчової промисловості»**

24 — 25 квітня 2014 рік

КИЇВ НУХТ 2014

ДО ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ КОНСОЛІДАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Т.А. Нікітіна, канд. екон. наук, доцент

Національний університет харчових технологій

Підприємства використовують консолідацію капіталу заради досягнення максимального ефекту від своєї діяльності. Головною метою консолідації капіталу є досягнення певних конкурентних переваг за допо-

могою яких підприємства, що здійснюють консолідацію, планують своє зростання та подальший розвиток.

Цінність консолідації полягає у підвищенні конкурентоспроможності об'єднаного підприємства у збільшенні його акціонерної вартості та ін., тобто в результаті консолідації повинно з'явитися підприємство, що досягне нових вершин у своїй галузі. Досягнення таких вершин неможливе при невдалому виборі партнера по консолідації. Невірний вибір підприємства — партнера по консолідації капіталу не призведе до економічного зростання. І навпаки, консолідація підприємств, що мають певні унікальні властивості або взаємодоповнюючі елементи (компоненти), може призвести до реальної синергії, що надасть можливість зайняти домінуючу позицію на ринку.

З огляду на це, актуальним є дослідження доцільності та виявлення послідовності прийняття підприємствами рішення щодо здійснення консолідації капіталу з потенційним партнером.

Консолідація капіталу це процес об'єднання (злиття) капіталів підприємств, на договірній основі або на основі права власності, з метою підвищення ефективності, максимізації прибутку компанії та посилення конкурентних переваг на ринку, шляхом забезпечення якісно нового процесу приросту капіталу за рахунок його перерозподілу, зміни структури та капіталізації доходів. Консолідація капіталу включає в себе централізацію капіталу (безпосереднього злиття підприємств) і концентрацію капіталу (якісно новий приріст капіталу).

Головною метою консолідації капіталу підприємств є підвищення ефективності, максимізації прибутку компанії та посилення конкурентних переваг на ринку, шляхом забезпечення якісно нового процесу приросту капіталу за рахунок його перерозподілу, зміни структури та капіталізації доходів.

Прийняття рішення підприємством щодо здійснення консолідації капіталу з потенційним партнером складається з п'яти етапів. На першому етапі, при визначенні фінансово — економічного стану підприємства, необхідно встановити його фінансово — господарський стан, визначити частку ринку, що займає підприємство, рівень його конкурентоспроможності та означити перспективні напрями діяльності підприємства.

На другому етапі, ґрунтуючись на одержаних результатах, у підприємства формуються мотиви та усвідомлюється потреба у здійсненні консолідації капіталу.

На третьому етапі, визначається мета консолідації капіталу підприємством, як то: збільшення прибутку; зростання інвестиційної привабливості; розширення власної частки на ринку та вихід на нові ринки збуту; створення інноваційного продукту, шляхом досягнення синергійного ефекту, зокрема у наукових розробках; усунення конкурентів з ринку; зростання вартості підприємства; та ін.

У відповідності до поставленої мети, на четвертому етапі відбувається безпосередньо вибір потенційного партнера по консолідації капіталу. Цей вибір складається з трьох блоків: оцінки доцільності консолідації капіталу, вибору певної форми та виду консолідації капіталу. Ці три блоки взаємопов'язані і відбуваються водночас, оскільки обрати форму

та вид консолідації неможливо без врахування оцінки доцільності консолідації капіталу, особливостей партнера, і навпаки.

Вибір партнера по консолідації повинен базуватися на оцінці доцільності консолідації капіталу з певним підприємством. При оцінці потенційного партнера по консолідації капіталу необхідно зважати на організаційно-управлінський рівень та фінансовий стан підприємства. А саме, при дослідженні організаційно-управлінського рівня необхідно врахувати такі дані як існуюча система управління підприємством, положення підприємства на ринку, його технічне оснащення, рівень технології виробництва, стан ресурсної бази, забезпечення трудовими кадрами та ін.

Досліджуючи фінансовий стан підприємства — потенційного партнера по консолідації необхідно врахувати такі дані як темп зростання і норма прибутку на підприємстві, рентабельність продукції, наявність страхового забезпечення та ін. Оцінка доцільності консолідації повинна ґрунтуватися на визначенні ефективності здійснення потенційної консолідації капіталу, з врахуванням ризиків, що виникнуть для підприємства у разі здійснення консолідації.

На підставі одержаних результатів аналізу доцільності консолідації та потенційного партнера, відбувається вибір форми та виду консолідації. До форм консолідації капіталу підприємств можна віднести такі як: стратегічний альянс, злиття і поглинання, фінансово-промислова група, транснаціональна корпорація, транснаціональний стратегічний альянс, трест, пул, картель, синдикат, концерн та консорціум. Розрізняють такі види консолідації: горизонтальна, вертикальна, конгломеративна (діагональна), та функціональна. Подекуди саме питання бажаної форми консолідації може впливати на вибір партнера.

Таким чином, вибір партнера по консолідації складається з трьох взаємопов'язаних блоків: визначення доцільності консолідації капіталу, форми та виду консолідації.

На підставі одержаних результатів, на п'ятому етапі, підприємство приймає рішення щодо доцільності здійснення консолідації капіталу з певним підприємством, або проведення нового пошуку іншого кандидата в потенційні партнери.

Отже, виявлення підприємством доцільності здійснення консолідації капіталу з потенційним партнером складається з п'яти етапів: визначення фінансово — економічного стану підприємства на ринку; формування мотивів та усвідомлення потреби у здійсненні консолідації капіталу; визначення мети консолідації капіталу підприємством; вибір потенційного партнера по консолідації капіталу та прийняття рішення щодо доцільності здійснення консолідації капіталу підприємством. Представлена послідовність прийняття підприємством рішення щодо здійснення консолідації капіталу з потенційним партнером може бути використана при вирішенні питань щодо оптимізації консолідації капіталу на підприємствах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кизим Н.А. Концентрация и интеграция капитала. — Х.: Бизнес Информ, 2000. — 102 с.

2. *Кизим М.О.* Механізми організації, стійкого функціонування і розвитку великомасштабних економіко — виробничих систем: дис. ... доктора ек. наук 08.06.02 [Текст] / Кизим Микола Олександрович. — Дніпропетровськ — 2001. — 203 с.

3. *Шуляр Р.В.* Економічна оцінка та управління процесами злиття підприємств: автореф. дис. кандидата ек. наук 08.06.01 [Текст] / Шуляр Роман Віталійович. — Львів — 2003. — 23 с.